

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Manuskript 2814

DAGNY

TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

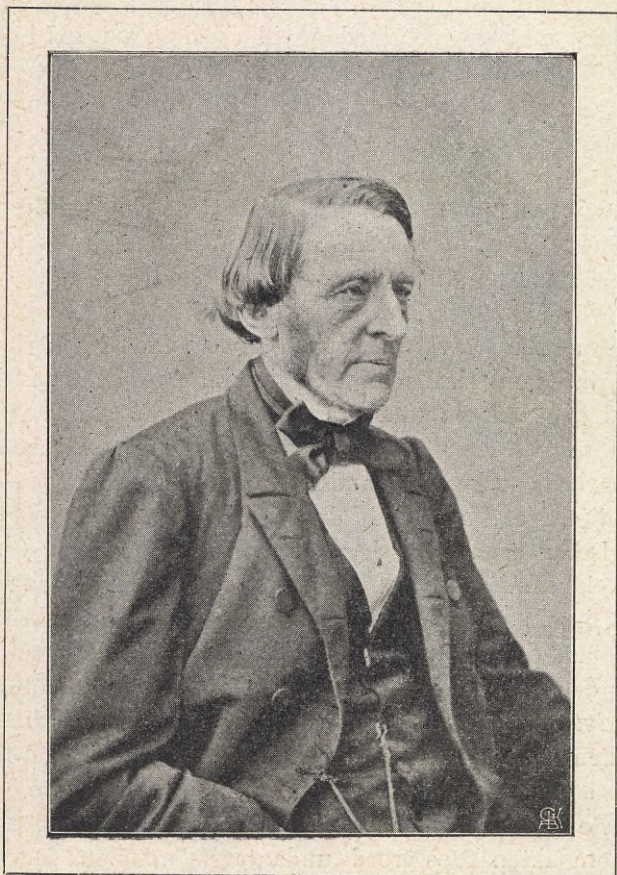
N:r 10.

Stockholm 19 Mars 1908

1:a årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år... kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år... kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ » ... » 3: 50 $\frac{1}{4}$ » ... » 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:—. Rabatt: 5 ggr 5 $\frac{0}{100}$, 10 ggr 10 $\frac{0}{100}$, 20 ggr 20 $\frac{0}{100}$, 50 ggr 25 $\frac{0}{100}$. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	--	--

Lars Johan Hierta.

Samtidigt med att Fredrika Bremer i sina skrifter kämpade för frihet, mennisko- och medborgare-rättigheter åt sitt kön, kämpade för att kvinnan skulle blifva myndig, få rätt att sjelf råda öfver sin egen dom och sin person, för hennes rätt till kunskaper, utveckling och val af arbete, fördes på de svenska riksdagarna en kamp för reformer inom lagstiftningen, hvarigenom de nämnda rättigheterna skulle tillfalla kvinnan. Och i främsta ledet i denna strid gick *Lars Johan Hierta*.

Hierta, som var född 1801, har gjort sig ett namn på många områden af vår fosterländska odlingshistoria såsom frisinnad och reformvänlig riksdagsman, såsom affärsman och stor industriidkare, såsom framstående publicist och bokförläggare. Det vore omöjligt att inom ramen af denna korta uppsats ens antydningvis angifva, hvad han uträttat genom sin storartade och mångsidiga verksamhet, hvilken, såsom en af hans minnestecknare yttrat, berört nästan alla sidor af samhällslifvet — och i alla riktningar i reformatorisk anda — statens, kyrkans, skolans och industriens område.

Här kan blott skildras en sida af denna Hiertas reformatoriska verksamhet, den som berör kvinnans rätt. Och både såsom riksdagsman och publicist kämpade han modigt och outtröttligt för denna rätt.

Det var en mycket underordnad och osjälfständig ställning, kvinnan på den tiden intog. Som gift var

hon endast undantagsvis myndig. Hennes arfsrätt var åtminstone inom adel- och bondestånd endast hälften mot broderns, liksom hustruns giftorätt endast var hälften mot mannens. Högst sällan erhöll hon grundligare undervisning eller utbildning, och hennes verksamhet var inskränkt till hemmet, hennes enda utsikt till försörjning, i fall hon saknade ärfd förmögenhet, var giftermål, slog detta fel, måste hon äta nådebröd hos närmare eller fjärrare släktingar.

Med Oscar I:s tronbestigning grydde en ny dag för Sveriges döttrar, och sällan har väl någon tid varit så rik på reformer inom lagstiftningen rörande kvinnan som de närmast följande decennierna. Och i detta reformarbete tog Hierta en framstående del.

Vid riksdagen 1844—45 understödde han förslaget om lika arfsrätt för syster som för bror, lika giftorätt för hustru som för man, hvilket äfven blef gällande lag 1845. Härigenom hade kvinnan erhållit samma rätt till egendom som mannen, nästa steg blef att skaffa henne samma rätt att äfven få råda öfver sin egendom.

Frågan om den ogifta kvinnans myndighet hade allt sedan 1810, då k. m:t tillerkändes rätt att i nådeväg förklara henne myndig, upprepade gånger varit före inför riksdagarna, men afstyrkande utlåtande hade afgifvits af högsta domstolen och hofrätterna. De skäl, som anföras i dessa, förefalla vår tid i högsta grad gammalmodiga, för att icke säga löjeväckande, och dock återfinner man i dem precis samma tankegång, som i våra dagar framträder hos motståndarna till kvinnans rösträtt.

Hierta väckte emellertid vid riksdagen 1850—51 en motion, hvari föreslogs, att kvinnan må vid 25 år äga makt att själf förestå sitt arf och att efter fyllda 15 år själf råda öfver hvad hon förvärfvar, äfvensom att det må bero på henne själf att vid äktenskaps ingående sluta sådant förord, hvarigenom hon må lagligen anses såsom målsman i afseenden på den egendom hon före eller under äktenskapet ärfver eller förvärfvar. I motiveringen framhöll han det hånfullt och grymt parodiska i att kvinnan såsom gift eller ogift icke ägde rätt att till eget bästa förfoga öfver sin egendom, utan blott till andras bästa, nämligen såsom testamentsgifverska till förmån för dem, som öfverlefd henne.

Först 1858 gick reformen delvis igenom, då den ogifta kvinnan efter föregående anmälan fick blifva myndig vid 25 års ålder. Häri inbegreps emellertid icke bestämmanderätten i afseende på make. Giftomannainstitutionen kvarstod till 1872 (till 1882 för adlig mö) och äfven i kampen för dess upphäfvande tog Hierta liflig del.

Betydligt svårare blef arbetet för den gifta kvinnans eganderätt, och för denna kämpade Hierta ända till sin död med en oförskräckthet och en uthållighet, som nästan sakna motstycke.

Med sin upplysta och humana syn på tingen såg Hierta, hvilken motsägelse det låg i att änka eller till myndig ålder kommen ogift kvinna fick fritt råda

öfver sin egendom, men måste förlora denna rätt, då hon trädde i äktenskap. Han insåg äfven, huru förödmjukande en sådan lag var för den gifta kvinnan, samt huru ofta mannens oinskränkta målsmansrätt ledde till upprörande missbruk och till olyckliga följder för familjen, i synnerhet då mannen vore slösaktig och fallen för skuldsättning och misshushållning. Med affärsmannens klara blick uppfattade han, af hvilken betydelse det i dylika fall kunde vara, om hustrun hade rätt att förordna om sin enskilda förmögenhet, hvilken därigenom kunde komma icke blott henne själf, utan äfven barnen och mannen till godo. Och såsom stor industriidkare och arbetsgifvare visste Hierta, att lagen om mannens oinskränkta målsmansrätt var särskildt olycksbringande för hustrurna inom arbetsklassen, hvilka själfva förtjäna sitt uppehälle, men som ofta måste se, hur männen tillägna sig deras arbetsförtjänst för att använda den på krogen.

Hiertas första motion om den gifta kvinnans äganderätt hafva vi redan omnämnt. Äfven den obetydliga inskränkning af mannens målsmansrätt, som där begärdes och ju blott afsåg att genom förord tillförsäkra hustrun förvaltningsrätt öfver sin enskilda egendom, ansågs på den tiden ytterst djärf och omstörtande för familjen och samhället. Detta hindrade dock icke Hierta att återkomma med sin motion först 1862—63 och sedan vid den sista ständsriksdagen 1865—66 samt vid första riksdagen under det nya representations-skicket 1867.

Men då från flera håll invändningar gjordes mot användande af äktenskapsförord, hvilket stämplades som halfmesyr, beslöt Hierta att slå in på en annan taktik och med ens sätta yxan till roten. Först vid riksdagen 1868 och sedan vid riksdagarna 1870 och 71 väckte han motion i samma fråga, men i en annan, mer radikal form. Han hade till motionen vid sistnämnda riksdag insamlat ett rikt material af uppgifter om lagstiftningen rörande äkta makars egendomsförhållanden i andra länder, särskildt Förenta staterna, där i synnerhet de i staten New York gällande lagarna tilltalade honom. Med dessa såsom mönster föreslog han nu upphäfvande af mannens målsmanskap öfver hustrun. Alternativt föreslog han, att riksdagen skulle ingå till k. m:t med en skrivelse med begäran om utarbetande och framläggande af ett lagförslag i ämnet, »hvarigenom ett af de mest beklagansvärda missförhållanden inom det borgerliga och familjelifvet kunde afhjälpas».

Detta senare förslag antogs af riksdagen. Själf fick icke Hierta upplefva någon förändring i den lag, mot hvars orättvisor han så länge och så oförskräckt kämpat, då han afled den 20 nov. 1872. Men säkert var det i främsta rummet tack vare hans outtröttliga sträfvan, som 1874 års viktiga ändringar i giftermålsbalken kommo till stånd, hvarigenom gift kvinna fick rätt att själf råda öfver den egendom hon genom eget arbete förvärfvat, vidare öfver den egendom, som genom äktenskapsförord undantagits mannens förvalt-

ning, samt den, som genom testamente eller gåfva gifvits hustrun med villkor, att den skulle tillhöra henne enskildt.

Arbetet för förbättrande af den gifta kvinnans ställning fortsattes efter Hiertas död af Föreningen för gift kvinnas äganderätt, som han själf varit med om att stifta, och i hvilken två af hans döttrar voro nitiska och verksamma medlemmar.

Hierta arbetade också för att, såsom han själf säger i en af sina motioner, »de kvinnor, som icke inträdt i det gifta ståndet, må kunna äga ett rum, en bestämmelse och några borgerliga rättigheter i samhället», och på detta område vann han flere framgångar.

Så var det tack vare Hierta, kvinnor fingo rätt att anställas såsom lärarinnor i folkskolor — en rätt, som numer förefaller nästan som en naturödvändighet. När Hierta på femtioalet motionerade därom, ansågs den emellertid af många som en förflugen idé. Hierta betonade i sin motion i synnerhet kvinnornas större lämplighet som uppfostrarinnor och yttrade bl. a.:

»Ett i allmänhet mildare sinnelag, mer tålmod, en finare känsla af grannlagenhet i förening med större snabbhet i uppfattning och aktgifvande, allt egenskaper, som kvinnan i allmänhet äger i högre grad än mannen, synas ock hafva åt henne anvisat rättigheten att blifva använd vid ungdomens undervisning långt mer än det sker i verkligheten.»

Den begärda rättigheten gafs genom en kungl. förordning af 1859.

Vid riksdagen 1856 motionerade Hierta om kvinnors anställande vid telegrafverket. Det var äfven på Hiertas initiativ den riksdagens skrifvelse till k. m:t 1858 kom till stånd, hvilken ledde till Högre lärarinne-seminariets grundande 1861.

Han understödde dessutom med talangfulla anföranden andra förslag på riksdagarna om utvidgande af kvinnans medborgerliga rättigheter. Så t. ex. de motioner, som ledde till kongl. brefvet af den 3 juni 1870, hvarigenom kvinna fick rätt att aflägga student-examen, idka medicinska studier vid universitet, aflägga medicinska examina och utöfva läkareyrket. Vi kunna icke afhålla oss från att citera ett yttrande af Hierta från denna debatt, då det är karaktäristiskt för hans kvickhet och slagfärdighet. Vid detta tillfälle hade Hierta framhållit kvinnornas lämplighet såsom lärarinnor äfven i gosskolorna. En af motståndarna yttrade betänkligheter för att sedligheten därigenom skulle kunna råka i fara. Härför svarade Hierta ironiskt: »Det torde ursäktas mig, om jag anser, att i

denna fruktan ligger icke så litet pryderi och skrymteri från mannens sida, ty vi måtte väl vara ense därom, att där någon fara finnes för kvinnans sedlighet, så kommer den från mannen».

Vid detta tillfälle yrkade han äfven på befordringsrätt för kvinnan till tjänster och befattningar, hvartill hon kunde pröfvas lämplig och äga erforderliga kunskaper och skicklighet.

Hierta var således långt före sin tid och talade för reformer, som ännu efter fyra decennier icke gått i verkställighet.

Med den ihärdighet Hierta lade i dagen vid alla sina sträfvanden kämpade han för en annan reform, som äfven afsåg införandet af en humanare anda inom hemmen: afskaffandet af den s. k. husagan eller husbondes rätt att slå sitt tjänstefolk. Motionen härom, som första gången framlades 1847, väckte stort uppseende på riddarhuset, säger han själf i sina självbiografiska anteckningar, och åtskilliga ledamöter från landsorten kommo förfärade fram till honom och menade, att all ordning och skick i landet skulle vara slut, om rättigheten till husagan borttogs.

Hierta måste också upprepa sin motion vid alla följande riksdagar, tills den slutligen 1856 antogs (dock endast af de tre ofrälse stånden), och husagan blef afskaffad.

Äfven uppträdde Hierta för oäkta barns arfsrätt efter sin moder.

Men för att nu återvända till Hiertas betydelse för kvinnosaken, så inskränkte sig icke denna till hans direkta arbete på riksdagen för reformernas realisering. I sin inflytelserika tidning Aftonbladet förde han kvinnornas talan. Han var ju dessutom en af ledarna för den tidens liberala rörelse och att dennas reformsträfvanden äfven omfattade kvinnorna, var utan tvifvel främst Hiertas förtjänst. Han fick på detta område flera intresserade medarbetare och efterföljare: många framstående liberala män i Sverige hafva sedan kämpat för kvinnans sak. Och detta lät en gång Camilla Collett gifva de svenska männen det vitsordet, »att de äfven i det afseendet häfdat sitt rykte som nordens mest ridderliga män».

Mätte äfven vår tids frisinna statsmän söka häfda detta rykte och fortsätta sitt partis traditioner från Lars Hiertas tid — han, som en gång yttrade, att »den förnämsta mätaren på ett folks civilisation är den rätt, man lämnat kvinnan i samhället».

MARIA CEDERSCHÖLD.

MEDARBETARE I DAGNY.

Bland de framstående kvinnliga pennor, som ställt sig till tidningens förfogande, märkas bl. a.: *Gertrud Adelborg, Signe Bergman, Hilma Borelius, Emilia Broomé, Frigga Carlberg, Lotten Dahlgren, Ellen Hagen, Kerstin Hesselgren, Ann-Margret Holmgren, Kerstin Hård af Segerstad, Anna Höjer, Sigrid Leijonhufvud, Gurli Linder, Anna Lindhagen, Agda Montelius, Anna M. Roos, Anna Rylander, Hilda Sachs, Hilma Söderberg, Elna Tenow, Lydia Wahlström, Anna Whitlock.*

Äktenskaps rättsverkningar

enligt gällande dansk lag.

De bestämmelser i hithörande ämnen, som innefattas i *Christian V:s Danske Lov* af 1683, hafva blifvit väsentligen modifierade genom senare lagstiftning; särskildt viktig är en, den 7 april 1899 utfärdad *Lov om Formueforholdet imellem Ægtefæller*.

Hvad beträffar makars personliga rättsförhållanden, så äger mannen bestämmanderätt i fråga om hemvist och bostad. Särskildt enligt äldre lagstiftning torde hustruns ställning i äktenskapet hafva varit underordnad mannens i flera afseenden, så att en viss hustruns lydnadsplikt kunnat förutsättas. Men mannen har dock i fall af konflikt saknat rättsmedel för att genomföra sin vilja gent emot hustrun: till tvångs- eller straffåtgärder har han icke ägt befogenhet.

Makarna äro ömsesidigt skyldiga att sörja för hvarandras underhåll, dock har mannens plikt härutinnan något vidare omfång än hustruns.

I personligt afseende har gift kvinna tillerkänts full rättskapacitet, men i fråga om hennes handlingsförmåga i förmögenhetsrättsliga ting har förhållandet ända till senaste tid varit ett annat. Genom en lag af år 1880 fick emellertid gift kvinna rätt att utan mannens samtycke råda öfver viss egendom, nämligen den, som hon förvärfvat genom själfständig verksamhet, hvilken icke grundades eller uppehölls väsentligen med mannens eller det gemensamma boets medel, så ock öfver hvad som sättes i dylik egendoms ställe. Sådan egendom skulle ej svara för mannens skuld, med mindre hustrun lämnat sitt samtycke vid skuldens uppkomst.

Genom ofvan nämnda lag af den 7 april 1899 har gift kvinnas ställning i förevarande hänseende väsentligt förändrats. I fråga om *ogift* kvinna, liksom om man, gäller att hon från fyllda 18 år kan, med samtycke af en god man, företaga rättshandlingar, samt att hon vid 25 år blir fullmyndig, får full juridisk handlingsförmåga. Enligt 1899 års lag har hustrus myndighet i förmögenhetsförhållanden blifvit densamma som *ogift* kvinnas. Dock kan genom äktenskapsförord, *ægtepagt* — hvarom vidare nedan — bestämmas, att hustru, ehuru fullmyndig, allenast med mannens samtycke äger råda öfver enskild egendom. Rättshandlingar, hvarigenom hustru ikläder sig ansvar för mannens gäld, blifva icke för henne förbindande, därest de ej godkännas af vederbörande administrativa myndighet.

Hustrun får genom äktenskapet mannens namn och blir delaktig af hans rang och sociala ställning.

Beträffande makars egendomsförhållanden, så har lagen därutinnan bestämt en viss anordning, som blifver gällande, därest icke annorlunda aftalas.

Men genom äktenskapsförord, *ægtepagt*, kunna makarna ordna sina inbördes förmögenhetsförhållanden på annat sätt, afvikande från de i allmänhet gällande lagbestämmelserna. En stor frihet är medgifven vid sådant äktenskapsförords upprättande.

Den lagbestämda anordningen af makars inbördes förmögenhetsförhållanden är allmän egendomsgemenskap; tillgångarna i makarnas bo sammansmälta, i och med äktenskapets ingående, till en för makarna samfäld förmögenhetsmassa.

Öfver den gemensamma egendomen äger mannen ensam att råda. Dock är hans förvaltningsrätt underkastad vissa inskränkningar. Så kan han ej utan hustruns samtycke disponera angående fast egendom, som af hustrun införts i det gemensammaboet, icke heller angående skuldebref, aktier, försäkringsbref, sparkasseböcker eller andra sådana handlingar, som äro införda i boet, lydande å hustruns namn. Om mannen handlar i strid mot denna bestämmelse, äger hustrun inom viss tid däremot föra talan. Mannen får icke heller utan hustruns samtycke bortgifva större del af den samfälda egendomen än som svarar mot fem procent af gemensamma boets nettoförmögenhet vid näst föregående årets slut; gör han det dock, kan hustrun fordra ersättning af mannens enskilda egendom eller, vid det gemensamma boets delning, af hans lott däri.

Förpliktelser, som hustrun före äktenskapet ådragit sig, åligga därjämte i regel mannen personligen. Rättshandlingar, som af hustrun företagas med mannens vilja och vetskap eller för makarnas gemensamma behof och nytta, äro förpliktande för mannen och kunna göras gällande gent emot det gemensamma boet.

När mannen är förklarad omyndig, tillkommer det hustrun att, jämte mannens förmyndare, råda öfver den gemensamma egendomen.

Vid den lagbestämda anordningen af makars egendomsförhållanden kan dock, vid sidan af det gemensamma godset, förekomma någondera makens enskilda egendom. Dit höra sådana personliga rättigheter som t. ex. författarerätt, vidare sådana förmögenhetsrättigheter, som icke kunna skiljas från den berättigades person, så t. ex. pension, lifränta, näringsrättigheter, personliga privilegier. De inkomster, som under bestående äkten-

Schering & Lindberg, Skylt-, Dekorations- o. Rumsmålare.
Möbellackering utföres äfven. Kostnadsförslag på begäran.
Jakobsbergsgatan 43. * Allm. tel. 21709. **OBS!** Väljordt arbete! Moderata priser!

skap härflyta ur de nu nämnda rättigheterna, ingå emellertid regelmässigt i det gemensamma boet.

Enskild egendom blir ock hvad någondera maken förvärfvar genom arf eller gåfva med villkor att nämnda egendom skall vara samma make enskildt förbehållen. Dessutom blifver enskild egendom hvad som enligt äktenskapsförord såsom sådan förklarats. Hvad enskild egendom afkastar eller hvad som sättes i dess ställe blir ock enskild egendom.

Hvardera maken råder öfver sin enskilda egendom, dock kan, som ofvan nämnts, genom äktenskapsförord bestämmas, att hustrun därvid skall hafva mannens samtycke.

Därest utgifterna till det gemensamma hushållet samt barnens uppfostran och undervisning icke kunna bestridas af den gemensamma egendomen, är hvardera maken skyldig att bidra därtill med sin enskilda egendom. Kan ej uppgörelse härutinnan träffas, ligger bestämmandet hos vederbörande administrativa myndighet.

För förpliktelser, som vid äktenskapets ingående åligga någondera af kontrahenterna, svarar dennes enskilda egendom, så långt den räcker. Infrias sådan förbindelse af det gemensamma boet eller af andra makens enskilda egendom, har sistnämnda make regressrätt gent emot den förpliktades enskilda egendom eller lott i gemensamheten, när denna skiftas.

I fråga om gåfvor makar emellan under äktenskapet gäller, att lifförsäkring, lifränta eller liknande försörjning kan af mannen fritt tillförsäkras hustrun. Vidare får makarna skänka hvarandra föremål till personligt bruk, hvilkas värde ej stå i missförhållande till gifvarens villkor. Men andra gåfvor mellan makar måste, för att vara giltiga, ske genom äktenskapsförord.

Hustrun kan i vissa fall fordra egendomsgemensamhetens upphörande. Så när mannen i väsentlig grad har förminskat det gemensamma boet, utan att tvingande omständigheter förelegat. Vidare när mannen gifvit grundad anledning att frukta, att han skall

missbruka sin rätt att råda öfver boet. Slutligen när det gemensamma boet under mannens lifstid kommit i konkurs.

Hvardera maken har rätt att fordra egendomsgemenskapens upphäfvande, när den andra maken olofligen afbryter det äktenskapliga samlifvet.

Den lagbestämda ordningen för äkta makars inbördes förmögenhetsförhållanden är således den allmänna egendomsgemenskapen. Men genom äktenskapsförord, *ægtepagt*, kan en annan ordning i förevarande afseenden fastställas.

Äktenskapsförord skall upprättas skriftligen. Ett äktenskapsförord, som upprättas före äktenskapet, är utan vidare bindande för kontrahenterna själfva och deras arfvingar. Är förordet däremot upprättadt under äktenskapet, blir det bindande först genom kunglig konfirmation.

Genom äktenskapsförord kunna kontrahenterna, med vissa i lagen angifna begränsningar, ordna det inbördes förmögenhetsförhållandet efter godtfinnande. Likväl kan, där konfirmation erfordras, vederbörande myndighet vägra konfirmation, när sådan synes ej böra meddelas.

Förändringar i eller upphäfvande af ett bestående äktenskapsförord ske ock genom äktenskapsförord.

För att förord skall ha giltighet mot tredje man, måste det vara hos behörig myndighet uppläst och inskrifvet — *tinglæst*. Om förordet skall hafva verkan äfven i fråga om fast egendom, äro särskilda bestämmelser att iakttaga. Skuldebref, aktier, försäkringsbref och dylika handlingar skola förses med påskrift om äktenskapsförordet. Så länge detta icke skett, kan tredje man, som är i god tro, förvärfva rättigheter till nämnda handlingar, utan hänsyn till äktenskapsförordet.

Öfver alla inskrifna äktenskapsförord i riket skall i Köpenhamn föras ett offentligt register, därur hvar och en äger att erhålla upplysning.

Gymnastiklärarinnornas lönefråga.

I nom den närmaste tiden kommer kungl. maj:t att för riksdagen framlägga proposition angående statsunderstöd åt enskilda skolor för att reglera lönerna för i nämnda skolor anställda lärare och lärarinnor. Och det är att hoppas, att i denna proposition äfven gymnastiklärarinnornas begäran till kungl. maj:t om förbättrade lönevillkor blifvit välvilligt behandlad.

Om denna gymnastiklärarinnornas nyssnämnda till kungl. maj:t inlemnade anhållan vill jag nämna några ord. Sedan folkskolelärarinnorna vid 1906 års riksdag fått sina löner förbättrade, påbjöd kungl. maj:t att lönerna

för lärarinnorna vid flick- och samskolorna i riket skulle regleras i förhållande härtill. För utredande af denna fråga tillsatte flick- och samskoleföreningen en kommitté, hvilken inlämnade sin utredning och ett löneredningsförslag till kungl. maj:t, hvilket förslag sedermera bearbetats af en kommitté tillsatt af kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk och inlämnats till kungl. maj:t i nov. 1907.

I båda dessa kommittéers utlåtande finnes förslag till stadgande af en viss kompetens för gymnastiklärarinnor nämligen afgangsexamen från K. gymnastiska centralinsti-

Lungsot kan botas. Fru Hedvig Lindholm-Eneroth, postadr., bostad och behandlingslokal: Birger Jarlsgat. 110, Stockholm, (A. T. 11529, R. T. 10219) emottager och behandlar därstädes och på sitt sjukhem i Holmsjö (Blekinge) lungsiktiga enligt sin med hittills enastående goda resultat pröfvade metod. — Några intyg om de af mig vunna resultaten till Sept. 1906 finnas att läsa i min bok **Lungsot kan botas**, hvilken sändes gratis mot porto. — För de i landsorten boende patienterna ordnas behandlingen så, att jag tillsänder dem min medicin och förhållningsordinationer.

tutet eller enskild gymnastikanstalt, som af kungl. maj:t för ändamålet godkänts. Men i sina förslag till ökade och bestämda löner för lärare och lärarinnor nämnes intet annat angående gymnastiklärarinnor, än att »arvode för undervisning i gymnastik bestämmes genom öfverenskomelse mellan skola och lärarinna».

På grund häraf tillsatte föreningen G. C. I., bestående af kvinnliga gymnastikdirektörer, utexaminerade från K. gymnastiska centralinstitutet, en kommitté för att utreda frågan om gymnastiklärarinnornas löner. För att vinna upplysningar utsände kommittén frågeformulär till rikets 103 statsunderstödda flick- och samskolor. Kommittén fick till sitt förfogande uppgifter från 99 skolor.

Af dessa uppgifter framgick, att under nu rådande förhållanden finnes ingen bestämd norm för fastställande af gymnastiklärarinnornas löner. En del aflönas pr år, andra pr termin, månad eller lektion och efter de mest växlande grunder, hvarförutan afdrag ofta göres för lofdagar, hvilket allt vållar stor osäkerhet i gymnastiklärarinnornas ekonomiska ställning.

Lägsta lönen utgående efter pr veckotimme och läsår utgör 25 kr., den högsta 125 kr. Af 99 skolor uppgå eller öfverstiga endast 9 stycken 80 kr. pr timme och läsår, hvilket af kommittén ansetts böra bli normallön. Vidare framhåller kommittén, att då gymnastiklärarinns arbete är fullt ut lika ansträngande som en ämneslärarinns, bör hon äfven likställas med ämneslärarinna beträffande beräkningsgrunderna såväl för aflöningen som också för beräkningen af timtal, dock med den skillnad, att då gymnastiklärarinna har att leda afdelningar med flera årsklasser än 3, aflöningen måtte höjas i betraktande af de särskildt stora anspråk, som ställas på lärarinnan, när hon t. ex. har att samtidigt leda såväl nybörjare som elever med 4—7 års öfning.

Detta skolornas tillvägagångssätt att sammanslå så många klasser som möjligt till en gymnastikafdelning är naturligtvis högst olämpligt icke allenast ur pedagogisk synpunkt, då det ju är af nästan lika stor vikt för gymnastiklärarinna som för ämneslärarinna, att få sköta hvar sin årsklass för sig, utan äfven emedan detta missförhållande utgör orsak till att det nästan är omöjligt för gymnastiklärarinna att komma upp i full tjänstgöring, hvilket naturligtvis vore det enda riktiga.

Efter kommitténs utredning ingick föreningen G. C. I. d. 7 dec. 1907 med en petition till kungl. maj:t och anhöll:

1. att gymnastiklärarinna med 20, högst 24 lektioner pr vecka af 40—50 min. längd eller 26, högst 30 lektioner pr vecka af 35 min. längd eller därunder må åtnjuta samma löneförmåner, som äro föreslagna för ämneslärarinna med full tjänstgöring enligt § 4 mom. 2 af Kungl. Öfverstyrelsens »Förslag till bestämmelser angående statsunderstöd åt enskilda skolor», samt att hon må uppflyttas i högre lönegrader i likhet med hvad

som är föreslaget för ämneslärarinnor med lägre kompetens;

2. att vid icke full tjänstgöring 3 lektioner af 35 min. längd eller därunder må räknas som 2 lektioner af 40—50 min. längd;
3. att gymnastiklärarinna med icke full tjänstgöring måtte aflönas i likhet med timlärarinna för undervisning i läroämne med 80 kr. pr veckotimme och läsår, såvida veckotimmarnas antal icke öfverstiger 10; för därefter följande 5 timmar 70 kr., och för eventuellt öfriga timmar 60 kr.;
4. att då vid ett läroverk årsklassernas antal inom någon gymnastikafdelning öfverstiger 3, lönen pr veckotimme och läsår må beräknas efter 100 kr. för sådan afdelning;
5. att såsom garanti för att gymnastiklärarinnornas lön icke, genom inskränkande af antal lektionstimmor pr vecka, måtte obefogadt minskas, antalet lektioner för hvarje afdelning blir bestämdt till minst 3, helst 6 pr vecka;
6. att gymnastiklärarinna, äfven med icke full tjänstgöring, må erhålla 2 ålderstillägg efter resp. 5 och 10 år;
7. att gymnastiklärarinna med icke full tjänstgöring, dock ej understigande 10 veckotimmor pr år, må erhålla hälften af det ortstillägg, som är föreslaget för ämneslärarinna med full tjänstgöring, samt lärarinna med 15 veckotimmor och däröfver tre fjärdedelar af nämnda ortstillägg; samt
8. att angående bestämmelserna för öfvergångsstadiet Kungl. Öfverstyrelsens förut åberopade förslag måtte tillämpas äfven på gymnastiklärarinna.

Hänvisande till uppgjorda tabeller dels öfver gymnastiklärarinns nuvarande och dels öfver deras af föreningen begärda löner, anhöll föreningen att:

Kungl. maj:t i nåder täcktes, utöfver det belopp, som kungl. maj:t finner skäligt begära af riksdagen för reglering af vid flick- och samskolor anställda lärares och lärarinnors löner, till förbättrande af gymnastiklärarinnornas löner begära ett belopp af kr 18,756:03.

Gymnastik är ett ämne, som styfmoderligt behandlats i vårt land. Till Sverige, den Lingska gymnastikens hemland, komma utlänningar för att studera dess gymnastik, och den vinner allt större och större terräng i utlandet. Men märkvärdigt nog intar gymnastiken ingalunda någon hedersplats på våra skolors läsordningar. Tiden för gymnastiken är oftast så knappt tilltagen och förlagd till så olämpliga tider, att resultatet trots lärarinnans energiska arbete ej alltid blir så godt. Därtill kommer att arbetet i ekonomiskt afseende underskattas. Det är därför att hoppas, att riksdagen inser vikten utaf, att den lärarekår, som har att svara för skolungdomens fysiska uppfostran, icke som hittills skall vara oskäligt underbetald utan åtnjuta en lön, som åtminstone tillnärmelsevis motsvarar det nedlagda arbetet och som sätter den enskilda lärarinna i stånd att ägna så mycket tid och krafter som möjligt åt sitt ansvarsfulla kall.

ESTER SVALLING.

Gatufrid för kvinnor.

En motion af finska landtdagskvinnor om gatufrid.

Bland de motioner, som i år blifvit väckta af de kvinnliga landtdagsrepresentanterna i Finland och rörande hvilka vi hänvisa till en särskild artikel i föregående nummer, märkes äfven följande, som torde erbjuda en mängd jämförelsepunkter med våra egna förhållanden. Det onda, emot hvilket motionen söker bot, grasserar nämligen i ytterst hög grad äfven hos oss i Sverige, specielt i Stockholm. Motionen är för öfrigt ägnad att visa, huru kvinnorna, då de blifva i tillfälle att själfva deltaga i lagstiftningsarbetet, djärft gå till angrepp mot rådande missförhållanden, äfven då dessa äro af den art, att de, såsom det i motionen påpekade, af männen affärdas med några lättköpta kvickheter, några hånfulla ord eller på sin höjd med en omöjlighetens axelryckning. Motionen är af följande lydelse:

En af de första lagarna i nordn till kvinnornas skydd var Birjer Jarls för snart sjuhundra år sedan utfärdade lag om kvinnofrid. Nästan sjuhundra år senare, under i jämförelse med forna tiders vilda och brutala seder så framskridna förhållanden, äro vårt lands kvinnor änyo i behof af en lag om kvinnofrid, d. v. s. en lagstiftningsåtgärd, som bereder dem hvad vi ville kalla *gatufrid*.

Vi äsyfta härmed det förhållandet, att kvinnor, hvilka efter mörkrets inbrott ensamma röra sig ute på gator och offentliga platser i våra större städer och särskildt i ytterst hög grad i Helsingfors äro utsatta för förolämpande närmanden af obekanta män. Dylika närmanden äro naturligtvis ofta framkallade af okynne och själfsväld, men de äro äfven ofta af en synnerligen kränkande och till och med hotfull karaktär. Huru allmänt dylikt antastande af kvinnor i synnerhet i Helsingfors är, och hvilken motbudande art det tagit, framgår äfven däraf, att missnöjet härmed under senaste åren begynt ikläda sig form af fodringar om åtgärder för beredande af gatufrid åt kvinnor. Sådana hafva bland annat kommit till offentligheten i kvinnoakstidskrifter, dels äfven framkallat upp-rop till allmänheten i dagliga tidningar (t. ex. den stora helsingforska nykterhetsföreningen »Koitto» för något år sedan).

Vi medgifva visserligen villigt, att på ifrågavarande sätt ofredade kvinnor icke ofta vederfares något verkligt ondt, om det också för mången oerfaren kvinna blir den första anledningen till framtida olycka. Det som föranleder oss att härvid yrka på skydd för kvinnornas personliga frihet i detta hänseende är mera själfva det osäkerhetsläge, i hvilket de befinna sig, så snart de ensamma röra

sig ute på offentlig trafikled samt först och främst det kränkande, förnedrande i att jagas likt villebråd af män, som anse det såsom sin fulla medborgerliga rättighet och sin oryggliga frihet att i osedligt syfte kunna hänvända sig till hvarje kvinna de möta.

Vi äro beredda på att svårigheten att bevisa och beifra öfverträdelser af en eventuell lagbestämmelse i öfvannämndt syfte skall vara stor, men kunna icke underlåta att påpeka, att redan medvetandet om att antastande af kvinna å offentlig plats är en straffbar handling måste inskränka mannens företagsamhet härutinnan och bidra till att förskaffa kvinnorna den gatufrid de såsom hvarje medborgare hafva rätt att af ett välordnad samhälle fordra. Vi kunna för öfrigt hänvisa till Englands exempel och till de resultat kvinnans skyddande i ifrågavarande afseende genom lagstiftningen där medfört. Enhvar, som besökt England och i synnerhet London, vet, att ensamma kvinnor å denna världsstads myllrande gator röra sig med full trygghet, vida tryggare än i Helsingfors. Denna öfver hela världen kända personliga säkerhet, som ensamma kvinnor i England åtnjuta, har vunnits därigenom, att den engelska lagen föreskrifver straff för män, som i osedligt syfte hänvända sig till kvinnor å offentliga platser. Enligt denna lag (61 & 62 Vict. c. 39 [Vagrancy Act]) kan nämligen hvarje man, som på offentlig plats i dylikt syfte antastar eller besvärar kvinnor, utan vidare af polisen arresteras och behandlas såsom lösdrivare och vagabond. Då denna lagbestämmelse i England visat sig hafva äsyftad gynsam verkan, våga vi tro att så ock skall vara fallet i vårt land.

På grund af det ofvan anförda hafva vi äran föreslå att landtdagen, efter det ärendet i enlighet med landtdagsordningen blifvit beredt, ville godkänna följande förslag till tillägg i 43 Kap. af Strafflagen.

Förslag till tillägg i 43 Kap. af Strafflagen:

9 §. Hvar, som å allmän väg, gata eller annat offentligt ställe i osedligt syfte antastar kvinna, straffes med böter högst tvåhundra mark.

* * *

Ofvanstående motion har inlämnats af fru *Hedvig Gebhard* och jämte henne undertecknats af en kvinna från hvarje i den finska landtdagen representeradt politiskt parti, fröken *Lucina Hagman*, fru *H. Pärssinen*, fröken *Daymar Neovius* och fröken *H. Räsänen*. Motionen utgör således ett samladt uttryck för en stark opinion bland kvinnorna.

Ett engelskt nationalförbund för sjuk-sköterskor stiftadt.

Den engelska tidskriften »The British Journal of Nursing», organ för sjuksköterskor, meddelar i sitt nr af den 8 febr. innevarande år, att skilda sjuk-sköterskeföreningar, sjukhus och sjukvårdsgrenar i Stor-Britannien och Irland slutit sig samman till ett »Nationalförbund af skolade sjuksköterskor», hvilket förbund sedermera skall upptagas i det i Amerika stiftade och flera andra länders sjuksköterskeorganisationer redan omfattande »Internationella Sjuksköterskeförbundet».

Då det möjligen kan vara af intresse för sjuksköterskor och för andra af sjukvårdsväsendet i vårt land intresserade och för detsamma verkande att se, huru sammanslutningens idé förmått genomtränga och ena en mängd olika grupper och föreningar af sjuksköterskor i det stora förenade konungadömet, återgifves här i öfversättning såväl redaktionens af »the British Journal of Nursing» anmälan af den glädjande och viktiga tilldragelsen som redogörelsen för det nystiftade Nationalförbundets ganska komplicerade organisation och stadgar.

* * *

Stiftandet af Nationalförbundet af skolade sjuksköterskor i Storbritannien och Irland utmärker ett nytt och ytterst viktigt steg i fråga om de engelska sköterskornas organisation, ty härigenom kunna de komma i social och yrkesgemenskap med sjuksköterskor i andra länder samt vinna inträde i Sjuksköterskornas Internationella förbund.

En viktig förrättning af ett Nationalförbund är att verka som en rådgifvande nämnd, och de stadgar, som blifvit antagna af det brittiska förbundet, synas på ett utmärkt sätt betrygga detta ändamål.

De äro:

1. Att befrämja ömsesidig förståelse och enighet mellan sjuksköterskor i det förenade konungariket.
2. Att genom att ingå som medlemmar i Internationella Sjuksköterskeförbundet erhålla kännedom om sjuksköterskornas ställning i andra länder, främja en samhörighetsanda med sköterskor af andra nationaliteter och underlätta inbördes gästfrihet (nationerna emellan).
3. Att befördra det gagneliga, anseendet, ekonomiska och andra intressen inom sjuksköterskeyrket.

Dessa stadgar äro tillräckligt elastiska för att kunna omfatta många sjuksköterskeföreningar med olika ändamål.

En central rådgifvande nämnds uppgift skulle vara, att uppmuntra kännedomen om och samarbete mellan sjuksköterskeföreningar, som arbeta i olika grenar; den skulle därför icke bildas för att befördra någon

särskild riktning, utan skulle välkomna till upptagande alla själfstyrda sköterskeföreningar och uppmuntra enighet och samförstånd mellan dem; hvar och en förening likväl bevarande sin själfstyrelse och arbetande för befordran af de syften, för hvilka de särskildt äro intresserade.

Men den viktigaste uppgiften för ett Sjuksköterskornas Nationalförbund är dess internationella arbete. Genom dess förmedling kunna sköterskor från andra länder bli mottagna i det förenade konungariket och det är i detta hänseende af stor betydelse, icke endast för gästerna, utan också för de egna medlemmarna, ty hvar och en, som haft erfarenhet af internationella förbindelser, kan intyga, att under det man gifver, mottager man också, under det man lär, vinner man också lärdomar. Den sista paragrafen i stadgarna är i sanning mycket omfattande. Sedan Internationella Sjuksköterskeförbundet stiftades, har en våg af samhörighet gått genom sjuksköterskornas värld, då det har lagt i dagen, hur gemensamma deras intressen äro.

Parisermötet — härligt som det var — gaf endast en förkänsla af hvad som skall komma, när sjuksköterskor stå som klass i stället för som enskilda och med vid öfverblick öfver sitt arbete och dess möjligheter.

Om intet annat arbete kan med sådant fog sägas, som om sjuksköterskornas, att dess intressen äro de samma öfver hela världen, eller att det fullständigt jämnar ut alla skiljaktigheter i afseende på stånd, kön och trosbekännelse. I internationell sammanslutning skall det därför finna sin styrka och rikaste utveckling.

Det är med denna uppfattning, vi skola närma oss vårt Nationalförbund och den reaktionära, åtskiljande, afundsjuka andan och de enskildas egna intressen, som ha gjort så mycket för att hindra framåtskridandet, böra tillhöra det förflutna. Vi hoppas och tro, att i England framtidens organiserade sjuksköterska skall komma att stå på ett mycket högre plan af mänsklig sträfvan än den mera trängsinta ordens-systemen i vår tid.

Den omständigheten, att Internationella Sjuksköterskeförbundet ämnar hålla sitt femårsmöte i Europa nästa år, kommer att gifva vårt nationalförbund mycket af intresse att göra, och vi hoppas, att de upptagna föreningarna skola utse som delegerade frisinade och modiga kvinnor, som äro oberörda af anfall, hvilka göras mot dem, som känna sig kallade att arbeta på sitt köns höjande genom enighet och organisation och som förstå, att, då de vunnit hjälp af kolleger från alla delar af världen, sjuksköterskornas kamp, praktiskt taget, är vunnen.

HENRIK GAHNS
öfverfettade
Lanolin-Crème-Tvål

*En särdeles god och behaglig tvål, som hindrar huden att
:: spricka sönder, helar fort de sträfheter, som uppstå, ::
:: :: och gör huden mjuk och behaglig. :: :: ::*

Handarbetets Vänners vårutställning.

Det är icke allt för många år, sedan Handarbetets vänners verksamhet var enastående i sitt slag. Idéen var, då den realiserades, ny och väckande, och resultatet, i början anspråkslösa, växte med åren, nya krafter kommo till, och på det vida fält, som därmed öppnades för den inhemska kvinnliga konstslöjden, växte småningom upp andra företag af samma slag; alla med samma mål — att rikta och utveckla de växlande och mångsidiga kvinnliga handaslöjder, hvartill vårt folk äger så många möjligheter.

Handarbetets Vänner har, i viss mening, brutit sig ur de gamla formerna och växt ut i nya; — grundprincipen är dock alltjämt densamma, och resultatet, långt ifrån att mattas af, synas än i dag bära den friska och lifaktiga prägel, som vittnar om kontinuitet i energi och konstnärlig förmåga.

På Handarbetets Vänners vårutställning, anordnad i Konstakademiens lokal, finnas i år många ting af särskildt intresse.

I första salen fästes uppmärksamheten genast vid den midt på långväggen hängande haute-lisse-bonaden i silke och guld, som kronprinsparet erhållit i bröllopsgåfva af Stockholms stad. Kompositionen är utförd af arkitekten *Ferdinand Boberg*.

Den utgör motiv af lager, myrten och rosor mot röd botten, midten prydes af riksvapnet mot turkosblå grund, omgifvet af Skånes och Connaughtska vapnen. Den röda fonden förtjänar att särskildt bemärkas. Den är väfd af en hel skala olikskimrande röda silkestrådar, hvilket förlänar den ett sällsamt spelande lif, och mot denna framträder den halft stiliserade ornamenteringen utomordentligt på en gång fylligt och diskret. Den sällsynt dyrbara och konstnärliga väggprydnaden verkar i sin milda färgrikedom som ett stort smycke. Äfven hvad utförandet beträffar, kunna Handarbetets Vänner ha allt skäl att vara stolta öfver sina skickliga gobelin-väfverskor, som kunna prestera ett så ståtligt prof på högt uppdrifven konstfärdighet.

I den inre salen är paramentiken förhärskande. Man har här utställt ett antal textila prydnadsföremål, afsedda för olika kyrkor.

Man dröjer genast vid de bonader, som äro ämnade att nedhänga från orgelläktaren i Gustaf-Adolfskapellet vid Lützen. De tre bonaderna, hvaraf den midtersta är något större, äro komponerade af fröken *Carin Wästberg*.

Fröken Wästberg har, särskildt öfver den midtersta, lyckats få en stämning af något högtidligt och stort, som är ganska egendomlig. Hela bonaden förefaller snarare målad än väfd, frigjord från de strängt accentuerade färgöfvergångar, som i den vanliga haute-lisse-väfnaden äro oundvikliga. Man har nämligen

här förfarit på ett nytt sätt. De äro samtliga utförda i den så kallade H. V.-tekniken (Handarbetets Vänners teknik), hvartill användes liggande väfstol, och mönstret ifylles fritt utan distinkta färggränser. Resultatet blir, att färgerna förtona mjukt i hvarandra, och verkan blir, oaktadt fortfarande strängt dekorativ, mera målerisk.

I färgsammanställning och komposition gör denna bonad intryck af en hägring af stora minnen öfver ett dunkelt landskap med djupblå luft.

Öfverst synes korset i guld, sändande sina strålar öfver de i gyllne och gröna toner anbragta orden till Luthers-psalmen: »Förfäras ej, du lilla hop!»

Där under lyser i dunkelt flammande rödt: »Vår Gud är oss en väldig borg!» Tre starkt stiliserade kronor forma som en stjärnbild mot den blå fonden; en rad mörka vasar och Nils Brahes och pagen Leubelfings vapen afsluta ornamenteringen nedåt. De dunkelt blåviolettera, röda och gröna tonerna och guldets inslag bilda en alldeles utomordentlig helverkan.

Huruvida detta nya väfsätt af stränga fackmän anses »riktigt», därom är jag okunnig. Det viktigaste är, synes mig, att resultatet blir det, som åsyftats, och att såväl kompositionen som färgackordet äro stämda så, att intrycket blir stort och fängslande.

Antipendiet till Lützenkapellet är ännu under arbete, och man blef därför tyvärr icke i tillfälle att se det. Däremot får man beundra den altardukspets, sydd på finaste tyll och battist, som utförts af fröken *Hulda Reimers* (död 1907), utsökt i sin stilkänsla och fabulöst skicklig som sömnad, särskildt hvad de små miniatyrbilderna ur Kristi lif beträffar, allt utfördt hvitt mot hvitt.

Till Storkyrkan har fröken *Maria Sjöström* komponerat antipendium och panelbeklädning i H. V.-teknik. Den i högsta grad kraftiga och om stark stilkänsla vittnande kompositionen verkar, med sina nästan orientalistiskt stämde färger, i högsta grad klangfull. Det gyllne krönte korset i midten, öfverstrålade bibelspråk ur profeten Malachi's Messias-profetia, mot den dunkelt purpurviolettera botten med sitt strängt stiliserade motiv af sträckande fåglar, har alla betingelser att väl fylla sin uppgift som textilt dekorativ kyrkoprydnad.

Fröken Maria Sjöström har äfven komponerat ett antipendium till Skärkinds kyrka. Det är af en helt annan art, broderadt på purpursammet med guld. Men här återfinnes det krönte korset, omgifvet af en stiliserad krans af rosor i rödviolett och guld. Särskildt förtjänar att bemärkas behandlingen af guldet i midtkorset. Genom det växlande sätt, hvarpå det nedsyts — med silke i olika röda toner, — har åstadkommits en verkan af punsadt guldarbete, som är af

Andelsbevis i Föreningen Dagny erhållas å tidningens expedition fr. o. m. den 27 februari mot återställande af interimskvitto.

en utmärkt effekt och som ger något strängt monumentalt åt det hela.

Andra väfnader i H.-V.-teknik förekomma på flera ställen på utställningen.

Bland annat återfinnes det som tyg på en möbel i ljus björk, ämnad till finansdepartementet; tyget är komponerat af fröken *Agnes Skogman*. Det verkar hemtrefligt och solidt med en viss säregen caché såväl i färg som mönster.

En annan flossamatta i dunkla, förnäma färger, violett, grönt, blått och rött, afsedd för ett privat biblioteksrum, är komponerad af fröken *Maria Adelborg*. Den verkar på en gång dyrbar och diskret och är ett af de präktigaste föremålen på utställningen.

Bland mindre och lättare ting såsom dukar, stores, kuddar, märker man en väsentlig omvandling i ornamenteringen. Man har allt mer befriat sig från det blomsterraseri, — först af naturalistiska, senare af stilerade blommor, — som en tid hårdt när hotade att öfversvämma alla broderade arbeten. Man har börjat tröttna på de, med fasta konturer och af ett annat material, applicerade blomstermotiven eller de tätt sydda schattärmönstren, såsom varande för hårda och tunga och pockande på en allt för stor uppmärksamhet.

Med bibehållande af blomsterformernas grundelement inordnar man dem nu under rent ornamentala linjemönster, som oftast utföras, glest sydda i stjelkstygn, på tunnare eller tätare tyg, lemnande tygbotten att framträda mellan det sydda, hvilket ger mönstret ett vackert lefvande färgspel,

Genom denna nya teknik åstadkommes onekligen en större och mera enhetlig verkan. Tyget står ej längre som en isolerad omramning kring ornamentet utan ingår med sin färg och sin mer eller mindre starka glans som en nödvändig del häraf. Och det sydda mönstret inordnar sig i sin tur under stoffet.

Våra ögon behöfva icke längre tröttnas af allt för fasta konturer och kompakta färgmassor; man kan se och njuta helheten, utan att behöfva bekymra sig om någon detaljerad flora,

Många vackra prof på sådan ornamentik finnas på Handarbetets Vänner.

Fröken *Maria Sjöström* har komponerat en mycket liffull och vacker store på guldgult råsilke, med genombrutna bottnar och ett midteltmotiv i stjelkstygn i mörkt orange, violett och vinrött silke. Äfven en duk på benfärgadt schang-tung, med ett blekrödt blomstermotiv i ett ornament af hvitt silke, — de blekröda blommorna endast elementärt gifna, — verkade mycket förnämlig och fin, och en annan, enklare duk på blåfärgadt leksandsdräll med dunkla mönster i stjelkstygn,

— färgsammansättningen af starkt orientaliskt tycke, — var mycket tilltalande. En kudde, komponerad, äfven den, af fröken *Sjöström*, guldfärgad, broderad med grönt, eldgult och gult silke, tilldrog sig särskildt min uppmärksamhet. Den verkade i sin fylliga guldton som det smidigaste metallarbete. Men en dylik praktfull pjäs fordrar onekligen sin alldeles särskilda omgivning för att komma till sin rätt, och för att icke alldeles »slå ihjäl» de öfriga föremål, som den kommer i beröring med.

Af fröken *Colma S—son Hallbeck* fanns en mycket originell duk på oblekt gäsögonsdräll, prydd med smala hålsömnslådder och broderad i mörka färger, blått, rödviolett, grönt, mörkgult, i samma anda som de öfriga, redan nämnda. Det originella med denna duk var, att broderiet var utfördt i tunnt yllegarn för att erhålla rätta färgstämningen; något som ofta förekommer på sydryska och orientaliska broderier.

Fröken *Maria Adelborg* har en särdeles vacker gul kudde, alltjämt i samma slags stjelkstygnbroderi, på hvilken botten, glest sydd med orangefärgadt silke, på ett särdeles lyckligt sätt illustrerar den nya tekniken.

Fröken *Maria Anderson* har komponerat en mycket vacker matta, och ett möbeltyg i H.-V.-teknik, hållet i röda och bruna nyanser, varmt i färg och behagligt i komposition.

Fröken *Maria Widebeck* har utfördt ett mycket beundransvärdt arbete i sin komposition af Göteborgs nations fana. Botten är hvitt siden, och mönstret är infälldt i tyget, som sedan bortklippts, så att motivet framträder likadant på båda sidor om fandan, fastbroderadt med en tätt sydd kant af silke, likt blyinfattningen kring en glasmålning.

Ett praktfullt standar, utfördt för skytteföreningen och komponerat af arkitekten *Agi Lindegren* — broderadt på blått, kronprydt siden — förtjänar att nämnas.

Men det skulle vara omöjligt, att uppräknas alla de originella, färgglada och tilltalande föremål, som mötte vårt öga på den rikhaltiga och vackert arrangerade utställningen i konstakademiens lokal.

Ett är visst, att man med glädje konstaterar det faktum, att där råder en stark vitalitet och iderikedom hos de begåfvade kvinnor, som ägna sig åt denna på en gång förnämlig och samhällliga gren af konstindustri, och att dess område, tack vare dessa kvinnors energi och konstförstånd, alltjämt vidgas och riktas, dem själfva till till ära och oss till glädje och gagn.

ELLEN LUNDBERG,
F. NYBLÖM.

Ju större spridning

Dagny erhåller, med desto mer bemyndigande kan den föra den svenska kvinnorörelsens talan och för densamma kräva gehör. Prenumerera därför själf på Dagny och verka för spridningen af den i Eder omgivning.

LITTERATUR.

Ellen Key: Rahel Varnhagen. Stockholm, Albert Bonniers förlag.

Den kom till slut, boken om »Tysklands märkligaste kvinna», skänkt åt vår litteratur af Sveriges i utlandet kanske mest kända författarinna. Och hvarje vän af Rahel Varnhagen, som med spänd förväntan emotsett denna biografi, har med en viss ifver vänt bladt efter bladt däri. Ty enhvar, som grundligare fördjupat sig i denna föregångskvinnas lif och därvid har lärt sig att älska och högt skatta henne, bevarar henne i sitt hjärtas minne som en klenod, hvilken icke får ovarsamt beröras. Men hvarje människa ser ju genom *sina* ögon, och som dessa äro olikfärgade hos alla, blir också hvarje bild olikartad!

Hur ser Ellen Key Rahel Varnhagen? Vid ett försök att genom bilder ge sitt intryck af henne, så här: »Rahel har för mig samma djupvioletta, nästan svarta färg som Eleonora Duse — den doft, som kommer henne närmast, är den gula tazettens — och den musik, som fullast uttrycker henne, är Beethovens *Appassionata*». En poetisk uppfattning, hvaraf i anmälares tanke den sista bilden är den, som bäst kännetecknar Rahels väsen. De mäktiga, suckande ackorden och de, som friska källsprång i outtömlig rikedom pärlande tonkaskaderna!

I stort sedt kan man säga att Ellen Key alltigenom ser Rahel med kärlekens djupt förstående blick samt att hon ur »ljusdunklet» med mästerlig hand låter hennes bild tona fram, som ett skönt Rembrandts porträtt.

Detta hindrar icke, att det finns sidor, där hon i egen person »går in i» Rahel i allt för påtaglig grad. Men enligt Rahels träffande omdöme går ju — »den likhet, som finnes alla människor emellan, endast till väsendets *gränser*» (kurs. af anm.). Man kan säga, att den skildrande kvinnan och den skildrade tangera hvarandra. De beröringspunkter de onekligen ha, ligga på periferien, och det går aldrig att draga likhetsstreck dem emellan. Af det enda, stora skälet, att ingen kan likna Rahel!

Den brist på objektivitet, som Ellen Key ärligt själf bekänner, skulle man väl liksom hon själf kunna räkna hennes skildring till förtjänst, likväl med bestämd reservation för åtskilliga sidor, företrädesvis i kapitlet om personligheten, men äfven annorstädes. Alltför tydligt ser man här Ellen Keys egen gestalt skymta fram bakom Rahels. Exempelvis i de bittra utfallen mot kvinnoakskvinnor föreningsrörelsen och vidgade arbetsområden för kvinnor m. m., är tungomålet Ellen Keys, icke Rahels. Det är visserligen möjligt, att Rahel skulle ha upprörts öfver vissa öfverdrifna former af dessa nutidsföreteelser. Men med aldeles samma berättigande kunde man våga omskrifva alla dessa utrop på följande sätt: Hur skulle icke den för allt framåtskridande i världen lågande Rahel ha innerligt fröjdats öfver sitt köns höjande genom tillfällena till ökade studier och insikter till en verklig kulturmak! Hur skulle hon icke ha sett en oskattbar vinst för samhället i kvinnornas modiga framträdande på för dem lämpliga arbetsområden, hon som i glad förvåning öfver

sin egen stora organisationsförmåga önskade sig ett ämbete, där hon kunde sätta in detta sitt döda kapital! Hur skulle icke Rahel, den städse för alla nya frågor vakna, ha insett hvilken styrka, som i vår tid ligger just i samling af alla de små spridda krafter, hvilka eljes skulle ofruktbart splittras! Hur skulle hon icke, just i vetenskapen om hvad det kostar att varda en så *stor själ* som hon själf, i djupaste moderlighet ha böjt sig ned till de små och fattigaste själarna för att hjälpa dem, istället för att krossa dem med sitt förakt! Rahel som en gång utbrister: »gif mig blott *en enda punkt människa* i människan, och jag lyfter henne med den bekanta häfstången upp till alla världar!» Det finns intet mänskligt område, där icke hon med sin verkligen upplyftande fördomsfrihet skulle förmått framleta det goda och väsentliga och förarbeta detta åt sig och andra, liksom biet danar den ljuvfaste honung af de mest olikartade blomster.

Att af denna fördomsfrihet, som gjorde henne så »explosiv» draga slutsatser, som leda till hela teorier, går lätt nog. Men frågan är, bör detta göras? Hur ofta ha icke hennes vänner insett, att Rahel med den »sprudlande spontanitet», som gjorde »blixten till hennes meddelelseform», icke alltid finge eller kunde tagas »*bokstafligt*». Otänkbart är väl icke, att äfven en Rahel i ögonblickets hetta utslungade icke blott tändande eld och evigt förblifvande lava, utan någon gång — aska! Hon var dock en *människa* och såsom sådan själf hundra gånger smärtsamt medveten om sin begränsning.

Om hon i sin öfversvallande medkänsla för en olycklig själfmördare och smittad af sin tids Wertherdyrkan, talar några heta ord om själfmordets berättigande, finns det intet i hennes eget lif, som tyder på, att hon under alla omständigheter hyllade en sådan åsikt. Hur skulle hon kunnat det med sin religiösa uppfattning af lifvets helgd, detta lif som, enligt hennes föreställning, blifvit henne ålagdt af »en högre ande», såsom varande henne »gagneligt», emedan hon därunder hade att gå från insikt till allt högre insikt. Snarare skulle hon ha hyllat sig till den *hedniska* författare, som fällt detta tänkvärda yttrande: »Om fältherren ställer mig på en post, så måste jag bevaka den och hellre tusen gånger dö än lämna den i sticket. Om däremot en gud anvisat mig en plats och en kallelse, skulle jag då ha rätt att lämna dem i sticket?»

Rahels i sann mening fromma tro på en personlig Gud och Fader, en tro som, trots den mer eller mindre medvetet i hvarje människa nedlagda panteistiska känslan, följde henne till hennes lufs afton, har icke förbisett af Ellen Key. Men hon betonar, kanske för eftertryckligt, att Rahel hörde till de »i djupaste mening religiösa naturerna, dessa, för hvilka allt blir religion, men som — enligt Schillerordet — af religion bekänna sig till ingen religion». Det positiva yttrandet, att Rahel, ehuru döpt till kristen, icke omfattade denna lära med sin tro, tål dock vid att ställas bredvid det djupa Rahelordet: »själven är af naturen kristen». Och att hon i Kristus såg mer

Namnet Dagny

symboliserar den svenska kvinnorörelsens mål: Dagny eller Ny dag för den svenska kvinnan: fulla medborgerliga rättigheter och fullt medborgerligt ansvar.

än en broder, därom vittnar den af henne med förkärlek lästa och understrukna versen hos hennes älsklingsförfattare Angelus Silesius:

»Wird Christus tausendmal in Betlehem geboren
Und nicht in dir; du bleibst doch ewiglich verloren.
Das Kreuz zu Golgatha kann dich nicht von dem Bösen,
Wo es nicht auch in dir wird aufgerichtet, erlösen.
Ich sag, es hilft dir nicht, dass Christus aufgestanden
Wo du noch liegen bleibst in Sünd' und Todesbanden.»

Men fritt, fritt som Kristus själf tänkte i helighet och majestät, har hon, som alla ärliga andar, tänkt öfver lifvets djupaste frågor och danat sitt gudsförhållande i enlighet med sin individuella ståndpunkt.

Kommer så det ömtåliga, emedan så ytterst lätt missförstådda, berörandet af Rahels ställning till äktenskaps- och sedlighetsfrågorna. Det var ju att vänta, att förf. särskildt här skulle se Rahel i sin egen färg, just emedan Rahels uppfattning af den gängse moralen stod i samma strid mot hennes egen tids, som Ellen Keys mot vår tids. Själfklart är att Rahel, »ren och allvarlig som en flamma», tänkte själfständiga, rena och stränga tankar i dessa frågor. »Frihet för kärleken — som är sedligheten — men kamp mot otukten — som är könsförhållande utan kärlek — är, säger Ellen Key, Rahels grundtanke.» För visso, men jämnas med den kommer äfven denna: »Troheten faller af sig själf. Den är ett villkor för kärleken. Utan ett trofast sinne kan man alls icke älska — icke lefva, skulle jag vilja säga, ty hvad vet man om sig själf, när man icke känner sig trogen?» Påståendet, att »det mest afgörande vittnesbördet om Rahels ställning till kärlekens frihet» vore att finna i hennes vänskap med Pauline Wiesel, blir därför fruktansvärdt vilseledande för dem, som icke i grund känna Rahels väsen. Detta är ett af de ställen, där man måste motsäga henne själf. Så gjorde hennes make Varnhagen, med skäl sårad, då hon fann en underlig lust att jämföra sig, hon den själsfina, med den obildade Pauline. Aldrig skulle hennes, som en ädelsten af renaste vatten, strålande väsen ha samtyckt att lefva samma slags fjärlif som väninnan. Här gäller ett annat ord af Rahel: »Det gifves ett färgspel i vårt bröst, som är så fint att det, så snart vi söka utsäga det, blir till lögn . . .» Det är icke efter den negativa synpunkten, hennes vänners moraliska halt, Rahel skall bedömas, ty det var hon, som med sin blotta närhet förbrände allt dåligt inom dem, på samma sätt som hon »dödade allt pedanteri på trettio mils omkrets». Rahel, som satte »själflykt» så högt, och som någonstädes säger: »kärleken är icke så naturlig, som man utskriker den; först känner jag, att jag kan älska, så att jag vill älska, och sedan att jag måste älska» — har väl med sjudande harm betraktat sin tids många osanna och frivola äktenskap och därvid i den trängre vänkretsen gjort uttalanden, för hvilka hennes tid var lika litet mogen som vår. I annat sammanhang framhåller Ellen Key dock att »Rahel medgaf rätten att åsidosätta den gängse moralen, men endast när detta skedde icke af karaktärlöshet, utan af karaktär!» Och detta kan aldrig nog kraftigt under-

strykas. Ty först när alla de krassa eller flacka, omogna och ansvarlösa små själarna höjt sig till hennes egen sedligt höga nivå, kunde sådana fria åsikter, istället för att verka samhällsupplösande, varda till en högre lifsordning. Rahel insåg till fullo detta och bragte dem aldrig till någon större offentlighet.

Det är hufvudsakligen ofvannämnda kapitel, som framkallat dessa och långt flera randanmärkingar. Men å andra sidan, hur många Rahelska tankeblixtar återfinner man icke såväl här som i boken i dess helhet, tankar, som ha en sällsynt förmåga att vidga och glädja hjärtat! I kapitlet om samkänslan, hvarur bl. a. framgår, att Rahel trots sin aristokratiskt individuella läggning har ett djupt medkännande hjärta för de bredare lagren, vore det frestande att citera ganska mycket, t. ex. detta: »Rahel betonar, att det just borde vara kvinnornas uppgift att verka som sina manliga vänners samvete och egga dem att handla för människornas bästa. Annars äro kvinnorna, menar Rahel, endast en tung barlast inom samhället.» »Oändligt mycket sjäfullare, ädlare, bättre, hjälprikare», säger Rahel, »borde hvarje kvinna vara än den man, hon tillhör» — — — »Kvinnorna borde städe vara neutrala, för att opartiskt kunna lindra allas nöd» — — —

Helt visst insåg Rahel också, att den »samhällsmoderlighet», åt hvilken hon ville bereda plats, icke kunde bringas till stånd utan samarbete och kvinnans offervilliga framträdande i samhällets tjänst, lika väl som hon insåg faran i den nivellerande »kollektiva utvecklingen».

Besjälad af en stor önskan att göra världen »Rahelreif», förmår Ellen Key sin alltid i hög grad böjlige penna att teckna Rahels lifsbild så lefvande och värmande som hon själf sett och ser den efter många års, man kan gärna säga, sammanlefnad med henne. Vid temat sällskapslifvet kommer förf. med många djupa tankvärdheter, och här är det också som hon vackert sammanfattar Rahels stora betydelse i följande ord:

»Rahels mest omfattande betydelse var att öka samtidens produktivitet, humanitet och bildning genom att själf öfverallt söka och lära andra söka sanningen; genom att öfverallt uppmuntra dem att själfva producera sin bildning; genom att bibringa andra sitt djupa betraktelsesätt af religionen, människorna, litteraturen, konsten; genom att bedöma allt efter dess innehållsrikedom, ej efter dess brister; genom att öfverallt förstå, därför att hon älskade, och lifgifva, därför att hon trodde på friheten.»

Detta är i koncentrerad form hela Rahel. Och slutsumman af Rahelboken innehålles i de omedelbart därpå följande raderna:

»Men detta, som Rahel i stor stil förmådde inom sin tids sällskaps- och samhällslif, kunde hvarje kvinna i någon mån främja hvar inom sin krets, ifall hon lärde sig förstå hvad som var hemligheten af Rahels makt, detta som tiden omedvetet eller medvetet törstar efter, som konstens lika väl som lifvets hälsa icke kan umbära: en full utveckling och ett modigt meddelande af personligheten.»

SIGRID PLATEN.

Det kvinnliga rösträttsarbetet.

Årsberättelse för landsföreningen och lokalföreningarna för kvinnans politiska rösträtt 1907 har nu utkommit från trycket. Af den redogörelse för de skilda föreningarnes arbete, som här lämnas, framgår med hvilken kraft och lifaktighet detta arbete bedrifvits, och hvilken stark och omfattande organisation det hela utgör. 43 nya föreningar hafva bildats under det tilländalupna året och det socialpolitiska upplysningsarbetet har bedrifvits i allt större utsträckning. De af Folkbildningsförbundet på Verkställande Utskottets initiativ upprättade vandringsbiblioteken anlitas flitigt. Redan i december hade 24 F. K. P. R. anmält sig till lån af dylika bibliotek, hvilka dock först i februari

detta år blefvo färdiga att utskickas. Intresset har visat sig vara stort i alla kretsar.

Centralstyrelsen slutar sin årsberättelse med följande ord:

»Blicken far med stolthet öfver de milstolpar, som markera 1907 års väg. Sverige blef visserligen icke, hvad så många hade hoppats, det andra landet i Europa, som i de politiskt fullmyndiga medborgarskarornas led upptog äfven sina döttrar, men att Sveriges kvinnor icke länge skola blifva Finlands och Norges efter, därom vittna den goda farten och den starka sammanhållningen.»

Småskolelärarinnornas lönerglering.

Sammansatta stats- och lagutskottets förslag att begynnelselönen för småskollärarepersonalen skulle sättas till 500 kr. med tre ålderstillägg, hvartera å 60 kr., att lönen för examinerad lärarinna, som antagits före 1 januari 1908, skulle bestämmas till 500 kr., att statsbidraget skulle utgå med två tredjedelar af lönen, aflöningen till sjukvikarie med 450 kr. och ålderdomsunder-

stöd från fyllda 45 lefnadsår för lärarinna (50 för lärare) och 25 tjänsteår utgå med ett belopp af 205—415 kr. har af Första kammaren bifallits utan debatt.

I Andra kammaren debatterades frågan men bifölls utskottets förslag med 132 röster mot 58. Minoriteten röstade för den kungliga propositionen.

PRENUMERATIONSPRIS.

DAGNY utkommer hvarje torsdag i ett häfte på 12 à 16 sidor.

Tidningens pris, postarvode inberäknadt, är för helt år kr. 4:50, halft år kr. 2:50, ett kvartal kr. 1:25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mäster Samuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hänvända sig till redaktören, fröken Ellen Kleman, under expeditionens adress.

De ungerska kvinnorna begära rösträtt. En kvinno-deputation har infunnit sig i ungerska deputeradekammaren för att hos inrikesministern och kammarens president begära att vid en kommande rösträttsreform äfven kvinnorna måtte få rösträtt. Presidenten uttalade sig sympatiskt för den kvinnliga rösträtten. Inrikesministern förklarade att han ansåg det för tidigt att ge kvinnorna rösträtt, då de ännu ej hade de nödvändiga förutsättningarna härför. Ministerpresidenten beklagade att han icke kunde motta deputationen.

En internationell kongress i moralpedagogik öppnas den 23 september i höst i London och pågår till och med den 26. Det är den första i sitt slag. För att tjäna som grundval för diskussion och lämna en öfversikt öfver den moraliska uppfostrans problem, komma korta föredrag att hållas öfver skiftande ämnen, såsom skola och hem, skolorganisation, skolhygien, elevantal, disciplin, uppfostrings- och undervisningsplaner, ungdomslitteratur, det relativa värdet af direkt och indirekt moralundervisning, moralundervisning om renhet, måttlighet,

djurvänlighet, sparsamhet, hygien m. m., medborgaranda och fosterlandskärlek, moraliskt efterblifnes vård, moralisk påverkan genom skolans alla grader, från Kindergarten och till universitetet m. m. För att förbereda en del af dessa frågor komma i förväg talrika frågeformulär att utsändas till sakkunnige. Några mönsterlektioner i moralundervisning komma att anordnas på olika språk. Två praktiska förslag skola jämväl diskuteras, nämligen om grundläggandet af en internationell tidning och ett internationellt centralförbund för moralpedagogik. Kongressens president blir lord Avebury; dess generalsekretär är Gustav Spiller, 6 York Buildings, Adelphi, London, som besvarar alla förfrågningar. Bland vice presidenterna är professor Höföding i Köpenhamn som representant för Skandinavien. I generalkommittén märkas professorerna K. R. Geijer och Hjalmar Öhrvall i Uppsala samt docenten d:r Axel Herrlin i Göteborg.

Notiser.

Den gifta kvinnans ställning. Vid flera tillfällen har frågan om upphäfvande af lagens kvarstående stad-

gande om mannens målsmanskap varit föremål för uttalanden inom riksdagen. Förra året framställdes i Andra kammaren en interpellation till justitieministern, huruvida ett lagförslag, som med borttagande af detta målsmanskap uttryckligen tillerkänner gift kvinna myndighet lika väl som den ogifta, vore att emotse till denna riksdag.

På förfrågan hos justitiedepartementet har meddelats att någon k. proposition i det angifna syftet icke kommer att aflåtas till nu pågående riksdag.

Orsaken härtill är endast att söka däri, att lagbyrån varit och är så öfverhopad med lagarbeten, att tiden och bristande arbetskrafter ej medgifvit att ägna frågan, den utredning, som erfordras och som måste bli synnerligen vidtomfattande och göras varsamt, om syftmålet med den ifrågasvarande lagändringen skall kunna vinnas. Regeringen har alltjämt sin uppmärksamhet fäst på frågan, och man anser densamma äga den betydelse, att den bör afgöras så fort de för handen varande förhållandena göra det möjligt.

Flera kvinnor vid statsbanorna. I den nu fastställda arfvodesstaten för statens järnvägar har förordnats, att vid uppkommande ledighet inom de manliga kontorskrifvareföretagarna å kontrollkontoret dessa skola, där så prövas lämpligt, besättas med kvinnliga kontorskrifvare.

Föreningsmeddelanden.

Gäflafdelningen af Föreningen för kvinnans politiska rösträtt kommer att i slutet af denna månad starta en kurs i samhällslära med uppgift att sätta kvinnorna in i allmänna frågor. Föreläsare bli häradschef G. Sandström, d:r R. von Post, rådman C. Rosenberg, redaktör K. M. Lindh, pastor Hedberg, fröken Anna Whitlock, fru E. Broomé samt eventuellt d:r Mauritz Sterner, lektor O. Ottelin och fil. d:r fru Gulli Petrini.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Strängnäs har hållit sitt årsmöte. Ordföranden, fru E. v. Engeström, öppnade mötet med ett anföranden, däri hon redo-

gjorde för frågans läge i och utom riksdagen samt framhöll det ansvarsfulla uti, att under den tid vi vänta på vår rättfärdiga saks seger, *värdigt* kämpa för densamma samt göra oss redo för både *hur* och *hvarför* vi vilja vinna den. Års- och revisionsberättelsen upplästes och decharge beviljades. Af den förra framgick, att under året hållits 4 styrelsemöten och 3 föreningsmöten, af de senare har ett varit s. k. oppinionsmöte med en tillslutning af 250 personer. Studiecirklar hafva ordnats, närmast för studiet af ämnen berörande det kommunala lifvet, såsom: »*Kvinnan och fattigvården*». »*Kommunala nämnders sammansättning och arbetsätt*» m. m.

Föreningens medlemsantal utgör 45 personer och synes intresset för densamma vara i afgjordt stigande.

Riksdagen.

Moderskapsförsäkring. Andra kammaren har i enlighet med sitt tillfälliga utskott nr 2 i anledning af motion af hr E. Wavrinsky tillstyrkt en skrivelse till k. maj:t angående utredning af frågan om moderskapsförsäkring under statens medverkan.

Insänd litteratur.

- Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Rahel Warnhagen**, af *Ellen Key*. Kr. 3:50. — **Herta Marks idé**, af *Campanula*. Kr. 3:—.
- **Tigerhuden**, af *K. G. Ossian-Nilsson*. Skådespel i fem akter. Kr. 2:—.
- **En modärn kvinna**, och andra dramatiska ting, af *K. G. Ossian-Nilsson*. Kr. 2:—.
- **Vid skrifbordet och bakom ridån**, af *Frans Hedberg*. Kr. 3:25. — **Richard Feverells Eldprof**, af *George Meredith*. Öfvers. från engelskan af *N. Selander*. Kr. 3:—.
- **Bonniers månadshäften**, 1 och 2.
- Aktiebolaget Sandbergs Bokhandel, Stockholm: **Solidar III: Hemmens löne reglering. I. Biträdet**. Kr. 1:—.
- **II. Barnet**. Kr. 1:—.
- **III. Husmodern**. Kr. 1:—., af *Elsa Törne*. — **Det nya huset**, pjäs i fyra akter, af *Thore Blanche*. Kr. 1:50.
- C. E. Fritzes Bokförlags-Aktiebolag: **Fäderneslandets historia** för folkskolan, af *A. Rydfors*. Kr. 0:75.
- Hugo Gebers förlag: **Människans odödlighet**, af *William James*. Bemyndigad öfversättning från tredje upplagan af *Elin Silén*. Kr. 0:75.
- P. A. Norstedt & Söners förlag: **Natur och arbetsliv i svenska bygder. I. Götaland** af *Anna Sandström*. Kr. 2:—.
- **Skämtbilden**, af *Carl G. Laurin*. Häft. 3. Kr. 0:75.

Praktiska Trädgårdsskolan för kvinnor å Agdatorp

börjar 9:e sommarkursen d. 1 april. Kurser i matlagning och konservering äro förenade med trädgårdskursen. Staten har anslagit medel till en frielevplats. Prospekt och vidare upplysningar meddelas af fröken **I. SCHMIDT, Karlshamn.**

Pröfva

Damernas Musikblad

för 1908 som innehåller ett 70-tal af de bästa mest roande och lättspelta Musikalier och är en intressant Musiktidning.

Pris pr $\frac{1}{12}$ år kr. 6:50, $\frac{1}{6}$ år kr. 4:30, $\frac{1}{4}$ år kr. 2:25.

Prenumeration å hvarje postanstalt och bokhandel samt från **Red. Kungsgatan 13, Stockholm.**

Litteratur i rösträttsfrågan.

- Skrifter, utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:
- N:o 1, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—06 —: 50
- II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) 6:—
- III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt —: 50
- Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenham —: 10
- Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:
- N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt —: 05
- 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?... —: 10
- 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? —: 10
- Ofvanstående skrifter kunna rekvideras från **Föreningens för kvinnans politiska rösträtt expedition** Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen kl. 3—5 e. m. hvarje dag, samt dessutom onsdagar kl. 7— $\frac{1}{2}$ 9 e. m.
- N:o 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt —: 10
- N:o 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? —: 05
- 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen —: 10
- 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan —: 15
- Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning (—: 75) —: 60
- Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter —: 10
- Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen —: 45
- Frida Stéenhoff: Hvarför skola kvinnorna vänta? —: 10
- S. Dahlbäck: Allmän rösträtt för män och kvinnor enligt hr Lindhagens förslag —: 10
- Sigfrid Wieselgren: Om kvinnans politiska rösträtt —: —
- Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre —: 25
- Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren —: 25

Nu utkommet:

Social Tidskrifts andra häfte.

Innehåll:

Folkskolebarns yrkesarbete i Stockholm af Frans v. Schéele.

Moderskydd af I. Jundell.

Fackföreningarna äro juridiska personer af Elis Bjurstedt.

De minderåriga och kapsågarna.

Socialpolitik vid 1908 års riksdag. I. Af Frithiof Söderbergh.

En beaktansvärd folkundervisningsmotion af Axel Hirsch.

Regelbunden semester för fabriksarbetare af Gerda Meyerson.

Litteratur: Carl Larsson, By och bonde och Leon Larsson, Valda dikter af C. D. Marcus.

Prescott F. Hall, Immigration and its effects upon the United States.

Gerard van Hulzen, Vagabunden.

Världens framsteg, en internationell revy.

Sociala kalendrar.

Tidskriftsöfversikt.

Revy.

Afdelningen för jordreform.

Bönderna och jordreformsträfvandet af småbrukaren Larsson-Kilian.

Några jordreformfrågor vid 1908 års riksdag. I. Af borgmästare Frithiof Söderbergh.

Litteratur: Märkligt norskt lagförslag af doktor S. Brisman.

Den amerikanska single-tax-konferensen af Johan Hansson.

Notiser.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

Hönsgården.

Allt hvad som behöfs för hönsgården, Litteratur, Kycklingfoder, Hönsfoder, Äggkl-maskiner och andra Redskap försäljes af

Rosehill Fabrik, Norrköping.

Sveriges Hönsstidning 1,50 pr år, porto 25 öre.

Undervisning i engelska språkets alla branscher.

35 års praktik i utlandet.

Fru C. O. F. Nordenadler, Drottningholmsvägen 12, 1½ tr.

Extra fina

Dörrskyltar, Stämplor och Sigill

erhållas alltid billigast från

GUSTAV HÅKANSSON

Stockholm. Box 173.

Mästersamuelsgatan 54.

Rodenstamska

Slöjd- och Hushållsskolan,

Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolköksläraresskurs. Slöjdläroresskurs.

Landtbruksskola för Kvinnor,

teoretisk och praktisk, öppnas

1 Maj vid

Kristinehamns Praktiska Skola.

Kursen 6 mån. Begär prospekt.

Carl Pehrson.

Resestipendium.

Från en af onämnd gifvare stiftad stipendiefond utdelas under år 1908 ett resestipendium å 1,500 kr. för utrikes studieresa under ett halft år.

Berättigad att söka stipendiet är kvinna, som aflagt medicine licentiatexamen.

Ansökningar, åtföljda af kompetensintyg, studieplan samt präst- och läkarebetyg skola innan 15 April inkomma till

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendienämnd.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-För-

bundets byrå,

54 Drottninggatan,

STOCKHOLM.

Nytt i bokhandeln!

Inför heliga släktaförel. Betrak-

telser framställda till vittnesbörd

och uppbyggelse af kontraktsp-

rosten *Fr. Th. L. Asbrink*. Häft. 1

kr., kart. 1: 25.

Pauli andra bref till Timoteus.

Korta bibelstudier af *H. C. G.*

Moule, biskop af Durham. Bem.

öfvers. af *G. S. Löwenhielm* och *Joh.*

Rinman. Häft. 1: 75, kart. 2 kr.,

klotb. 2: 50.

Äktenskap och giftermål. Af *E.*

C. Harvey-Brooks. Bem. öfvers. fr.

engelskan af *H. Flygare*. Häft. 2: 25,

kart. 2: 50, klotb. 3 kr.

Slagen och dock segrare. En berättelse från Konstanz och Böhmen

af *D. Alcock*, förf. till »De spanska

bröderna» m. fl. ber. Bem. öfvers.

från engelskan af *A-i-e*. Första

delen häft. 1: 50, kart. 1: 75, klotb.

2 kr. Andra delen häft. 2: 25, kart.

2: 75, klotb. 3 kr.

Bibliotek för de unga: *Ungdoms-*

serien N:o VI.

Katri. Berätt. af *Runa*. Häft. 40 ö.

Skall jag taga vara på min broder?

Sjömansmissionsföredrag hållet i

februari 1880 i Blasieholmskyrkan

af *P. G. Tegnér*, död 1881. Sjö-

manspastor i Liverpool 1870—81.

Pris 10 öre.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-

Expedition, STOCKHOLM 3.

Maria Rohléns

Syateljé

43 Thulegatan 43.

Rekommenderar sig för utförande

af allt hvad till linnebranschen hör.

Specialité: **Stärkskjortor.**

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för 1/1, 2:50 för 1/2 och 1:25 för 1/4 år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla. ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnorörelsen, torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet rundt.

S. A. Börjessons

nederlag af

Trävaror, Laggkärl,

Trappstegar m. m.

Turistsängar

från 10 å 12 kr. pr st.

Döbelngatan 73.

— Allm. telefon 66 12. —

PLYMER, BOOR,
Solfjädrar o. Aigretter

— bäst hos —

Stockholms Plymfabrik

Hilda Ahnfelt

Smålandsgatan 30.

Rikstel. 101 87. Allm. tel. 50 11.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7½ öre pr nm.)

MEDELÅLDERS bildad dam af god familj med utprägladt ordningssinne och godt lynne, som i många år förestått välordnad hem, söker till våren plats såsom värdinna i hem, där husmor saknas. Är arbetsam samt kunnig i såväl matlagning som sömnad. Då någon förmögenhet finnes, fästes mest afseende på ett behagligt hem. Svar till »Husfru», under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

BARNSKÖTERSKA. Bättre 26-årig flicka söker plats i fin familj som sköterska åt barn i ålder 2—6 år, har genomgått sjukvård för hemmet. Goda rekommendat. från föregående platser. Svar till »1 Mars X. Z.» Allm. Tidningsk. Gust. Ad. torg.

VÄRDINNEPLATS sökes af bildad, duglig flicka, sympatisk, enkel, frisk och glad, med mångårig vana och välrek. förmåga att sköta bättre hem. Fru Holm, Sv. Dagbladets kontor, Stockholm.

22-ÅRIG musikalisk läkaredotter söker plats som hjälp och sällskap. Kunnig i linne- o. klädsöm. Norra Inack-Byrån, Malm-skilnadsgatan 27. Riks 8565. Allm. 11187.

LEDIGA PLATSER.

VID Växjö Elementarläroverk för flickor blir till nästa läsår plats ledig för lärarinna med undervisningsskyldighet i matematik och fysik på högre stadiet samt i något af ämnena svenska, historia eller geografi på mellanstadiet. Lön 1,500 eller 1,600 kronor, beroende på kompetens. Pensionsbidrag. Ansökningar insändas före den 20 mars till skolans föreståndarinnor.

VID flickskola i större landsortsstad nära Stockholm är vikariat i tyska och engelska ledigt nu genast. Sökande torde anmäla sig å Flick-Samskoleföreningens byrå, Lutternsgatan 3, Stockholm.

BARNFRÖKEN önskas inst. 1 april å egendom i Västmanland för tvenne gossar å resp. tre år och tre månader. Vitsord om godt lynne, pålitlighet och vana vid späda barns vård fordras. Svar med fotografi och uppgift på lönepret. sändes till N. K., Sv. Dagbladets exp., f. v. b.

Pensionat i Rom,

Zanetti, Via Fontanella di Borghese 42. Centralt läge. Billiga priser. Prospekt å S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm.

Vejbystrands Sjukhem vid Skelderviken

(Barkåkra station, Väst kustbanan) för **ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet**, mottager barn och vuxna, dagafgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, **Barkåkra**.

Vaksamhet,

Förening för bekämpande af den hvita slafhandeln,

Stockholm, Göteborg,
Tunnelgatan 25, Sten Sturegatan 10, meddelar råd och varningar åt unga kvinnor, som resa till utlandet samt anskaffar *kostnadsfritt* tillförlitliga upplysningar om därstädes erbjudna platser.

OBS.! Ej platsanskaffning.

ENGLAND.

Pension för unga damer i gammalt komfortabelt landthem, nära större stad. Grundlig utbildning i engelska språket. Fortsättningskurser i vetenskapliga fack, musik, målning, om så önskas äfven i hushållsgöromål, angenämt familjelif, frisk, bergig, äfven om vintern dimfri omgifning. Stor park och trädgård. Tennis, hockey, ridning. Tyska och engelska referenser. Prospekt jämte fotogr. från Miss Gröschel, Barton, Hall, Barton, R. S. O., Yorkshire, England.

För mindre hushåll samt enskilda att beakta:

hemlagad mat till afhämtning. »La Finesse». Biblioteksgatan 9. Rikst. 70 23 A. T. 69 83

G. V. Löfgren,

Snickerifabrik,

86 Skånegatan 86.

Husreparationer, Kontors- och Butiksinredningar verkställas omsorgsfullt till moderata priser.

OBS.! Parkettgolf lagas och bonas.

**För resande till
Rivieran**

rekommenderas det skandinaviska pensionatet Villa Elsie i San Remo (Norditalien). Pensionatet förestås af en dansk dam. 20 rum och trädgård med utsikt öfver Medelhafvet. Moderata priser.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

KVINNLIKT YRKESREGISTER

för 1908 innehåller: Yrkesregister, Föreningsmeddelanden, Pristafelan, artikeln »Hvad kvinnorna vunnit genom 1907 års Riksdag» af *fröken Maria Cederschiöld* samt, i särtryck, broschyren »Om tuberkulosen och dess bekämpande i vårt land» af *doktor B. Bukve*.

Annonsförmedlare

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsorten som hufvudstaden. Anmälan å

DAGNYS EXPEDITION,

Mästersamuelsg. 51, Stockholm C.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Lars Johan Hierta. Af *Maria Cederschiöld*.

Äktenskaps rättsverkningar enligt gällande dansk lag.

Gymnastiklärarinnornas lönefråga. Af *Ester Svalling*.

Gatufriid för kvinnor.

Ett engelskt nationalförbund för sjuksköterskor stiftadt.

Handarbetets Vänners vårutställning. Af *Ellen Lundberg, f. Nyblom*.

Ellen Key: Rahel Varnhagen. Af *Sigrid Platen*.

Det kvinnliga rösträttsarbetet.

Småskolelärarinnornas lönerreglering.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Riksdagen.

Pre numeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.